

B. M. II, 138.

X 1880 723

h. 36, 12.

DISSERTATIO POLITICA  
DE

**JURE MAJESTATIS  
CIRCA ERIGENDAS ET CON-  
FIRMANDAS ACADEMIAS,**

*QUAM*

Annunte Divino Numine,

PRÆSIDE

**M. JACOBO FRID. MOLLERO,**  
Stetin. Pomer.

Publice examinandam offert

**GEORGIUS ROTH, Leutsch.**  
Hungarus,

In Incluta ad Albim Academia,

*Ad diem XX. Febr. Anno M DC XCV.*

*loco & horis consuetis.*

---

WITTENBERGÆ,

PRÆLO CHRISTIANI SCHRÖDTERI, Acad. Typ.

II R  
4732

934





lia se  
& nut  
gusti  
mino  
Hoc a  
plifica  
etiam  
sistere  
sens, a  
chre e  
si quid  
tas ge  
servan  
ducun  
Quem  
nullu  
Qvin  
gitur  
instic  
illi no  
schola  
qvire  
Illud  
refer  
deuti  
Qvar  
litteras





## Præloqvium.

**N**eminem, qui vel primoribus saltem labris Politices elementa degustaverit, in doctrina civili usque adeo hospitem esse arbitror; ut cognitum perspectumque ipsi haut sit, Majestatis curam ad sacra pariter & civilia sese extendere. Etenim Princeps pius est custos utriusque tabulae, & nutritius Ecclesiae, ut Deus promittit apud Esaiam c. 49. Hinc Augustinus epist. 50. ad Bonifacium eleganter ait: *In hoc serviunt Domino Reges, cum ea faciant illi, quae non possunt facere nisi Reges.* Hoc autem est religionem constituere, conservare, defendere, amplificare. Qui enim curare debent salutem Reipubl. generatim; illi etiam procurare debent omnia ea, sine quibus Respubl. salva consistere nequit. Et ut de multis quaedam saltem sistamus Scenae in praesens, asserimus: Respubl. neque in civilibus neque ecclesiasticis pulchre efflorescere posse, nisi Literarum quoque floreat studia. Nam si quid est, quo Respubl. omnisque civitas, quiniro universa societas generis humani non tantum bene ornantur, sed & feliciter conservantur; scholae profecto sunt, quae simul cum illis originem suam ducunt, & abrogatione sui, iisdem interitum conciliare queunt. Quemadmodum enim corpus sine anima haut vivere; ita etiam nullum imperium sine scholis bene constitutis consistere potest. Quin sicut in vastata quadam terra etiam fame ac inopia perire cogitur exercitus; ita quoque Respubl. sine Scholarum & Academiarum institutione, quippe quae vera Ecclesiae ac Reipubl. sunt plantaria, licet illi non sint externi hostes, sub suo deprimitur onere. Magna sane scholae & literarum dignitas est, adeo ut commendationem non requirere videantur alienam, cum sui ipsius testimonio gloriantur. Illud tamen praetereundum non est, quod alias de *Juliano Apostato* refert *Job. Cuspinianus* in *Juliano*, pro summa, qua pollebat, prudentia, satis intellexit, quantum literarum studia in Republ. possint. Quare Christianis, ne Grammaticam, Rhetoricam, & humaniores literas aut docerent, aut discerent, interdixit: nimirum, ne quastum

ex iis artibus facerent, quarum religionem respuerent; aut ne do-  
ctrinis gentilium eruditi adversus eos uterentur. Ex quo satis su-  
perque patet, Majestatem omnino de constituendis & erigendis A-  
cademiis debere esse sollicitam. Operæ ergo facturos pretium nos  
esse putavimus, si de *Jure erigendi & confirmandi Academiis* ma-  
teriam sub Disputationis publicæ incudem revocaremus. *Faxit*  
*DELLS Ordinis ac Majestatis supremus Auctor, quique ipse Majestati*  
*hoc Jus concessit, ut operemur ex voto atque feliciter!*

§. I.

Antequam ad rem ipsam pergamus, quædam prælibanda esse  
censemus tam de Academiarum *origine*, quam de ipsa *vocis natura*,  
ac *significatione*. Si itaque Academiarum Originem attendimus,  
omni tempore eas extitisse, adeoque apud Veteres etiam in usu fu-  
isse, invenimus; quanquam non una omnium populorum hic fuit  
ratio. Nam non putandum est, quasi antiquissimis seculis idem  
per omnia floruerit studiorum genus, aut vetustiorum scholæ ea-  
dem prorsus facie aut forma cum nostris fuerint; loca tamen ha-  
buisse destinata studiis, nemo inficias ibit. Hujus sententiæ no-  
stræ testem assumimus *Alstedium*, quando in *Thesauro suo Chrono-*  
*logia, Chronol. 30.* ita scribit: *Schola statim post A. M. 30. cæperunt,*  
*quo Abel natus perhibetur: & in familia Sethi fuerunt conservata*  
*usque ad diluvium. In his scholis Theologia imprimis & Astrologia*  
*fuerunt tradita.* Accedit sententiæ nostræ largior fides ex obser-  
vatione, quomodo schola post diluvium incrementa ceperit: *Post*  
*diluvium, Alst. cit. loc. inquit, Sem instituit Scholam privatam, qua*  
*postea dicta est Hebræorum.* Hæc per *Abrahamum & Josephum*  
*translata fuit in Ægyptum, ubi peperit varias Colonias, inter quas*  
*etiam fuit illa schola, quam frequentavit Moses auspiciis filia Pha-*  
*raonis.* Attendamus quoque monumenta Biblica, sic Lib. Jos. c.  
XV. 15, & Jud. c. I, II. Academiam in Judæa fuisse, invenimus, quæ  
*Dabir* dicta, anteaque vocabatur *Kiriat Sepher*, q. d. *civitas litem-*  
*rum & disciplinarum*, quod inibi disciplinarum omnium rudi-  
menta tradebantur. Inprimis vero in *Najoth* celebris fuit Acade-  
mia, ubi Studiosi Theologiæ abInspectore vel Episcopo & Profes-  
sore Primario Samuele in studiis præsertim sacrarum literarum  
informarentur, 1. Sam. XIX, 20. seqq.

§. II. In-

§. II. Institutum nostrum longe excederet, si hic in campum antiquarum Academiarum nimis exspatiari vellemus. Quare ex singulis Monarchiis unum alterumque Academiarum genus hic saltem breviter recensebo. Prima Monarchia *Assyriorum* fuit, auctore *Nimrodo*, qui, teste *Alstedio*, *Scholam Chaldaeorum Babylone instituit*, & cum *Ninive a Babyloniis occupata esset*, *Schola Babylonica sola remansit*, qua tempore *Danielis* adhuc floruit. *Philosophi Chaldaeorum dicti sunt Aschaphin*. *Persarum Scholam* accedamus, cujus Professores Magi dicebantur, teste *Cicerone*, qui *Magos genus Sapientum & Doctorum habitum in Persis*, scribit *L. I. de Divinat. Græcos* III. Monarchiam constituentes, artibus variis cultos fuisse, teste nullo indiget. Ex abundantia arbitrum sumamus *Doctiss. Hornium in Hist. Phil. L. 3. c. 1.* *Græcia*, inquit, *postquam semel exorta est & fulgorem fame sue sparsit*, cæteris omnibus Orbis partibus palmam præripuit, adeo ut sola *Græcia jure meritoq; Mater Philosophiæ dici possit*. De *Schola Platonis*, nec non ejus felicissimi successoris *Magni Aristotelis* nihil dicam. Restat, ut etiam de *Scholis* in quarta, eaque ultima Monarchia, (Romanorum puta) dicam. *Clarissima omnium duodecim Apostolorum, & LXX. Discipulorum schola est*. Paulo post primum Punicum bellum *L. Livius Poëta* docere fabulas cœpit, ludumque aperuit, ac mercede Grammaticam docuit. Quod *literatorum* genus post bellum Punicum secundum sic increvit, ut ultra viginti *Grammaticorum* celebres scholas fuisse in urbe tradatur. In *Germania* *Ingevon Germanorum Rex*, ut subditos suos humaniores efficeret, publica bonarum artium *Gymnasia* instituisse fertur, quibus religionis veritate & sapientiæ studiis perpolirentur. Eum in finem antiquitus instituta fuerunt *Collegia Canonorum*, ut juvenus in eis tam in *Theologia*, quam *Philosophia*, aliisque bonis artibus erudiretur. Post cum in iis studia negligenterentur, quod *Canonici* occupati essent *Regum & Aularum* negotiis, docendi munus in *Monasteria* translatum est. Sed nec ibi, memorante *Linnæo L. 8. de Jure Publ. c. 1. n. 26.* certam & fixam reperiit sedem. Etenim cum maxima *Monachorum* pars ignaviæ & otio deinceps dedita, nihil minus curaverit quam literas: optimum judicatum fuit, ne omnino interirent literæ ac degenerarent in barbariem,

quæ eas jam multa ex parte invaserat, Academias peculiaribus in locis institueret. Quam in Republ. proinde habeant utilitatem. Academia, bene animadvertit suo ævo Maximilianus Imperator Rom. in Comitibus Wormatiæ habitis Anno 1495. Monuit enim Electores, ut propter summam eruditorum inopiam Academias erigerent: quod monitum exaudientes, multas passim Academias extruxerunt. Si plura prolixioraque desideras hac de re, consule viros Excell. Dn. Röhrenseem in egregia sua Disput. de Academiis, & Couringium in Antiquitatibus Acad. nec non Alstedium in Lib. XXIV. Encyclopædia Schol. cap. XIII. p. m. 1525.

§ III. Post originem Academiarum non absurdum mihi videtur, si paucis vocabulum Academia examinem. Ἀκαδημία, sive ἀκαδημία, aut etiam Ἐκαδημία unde sit dicta, non convenit inter autores. Alii enim civitatem, alii lavacrum, alii Gymnasium interpretantur. Qui civitatem, hi Ἀκαδημίαν velut ἀγὴν τῶν ὀνησῶν collectionem populorum, dixerunt: quemadmodum ἀσὺ, astu Terrentio pro systemate vel congregatione ponitur, ex α, quod est ὄμῃ, & ὕσανα. Qui lavacrum, ἢ ὡς τὸ κάζειν, quod est ornare, Academiam dici volunt. Lavacrum enim fuit prope urbem cum nemore junctum Academiae. Et ex eo solebant Studiosos juvenes abluere, cum ad certos studiorum gradus conscendissent, ut auctor est Nazianzenus. Qui autem pro Gymnasio acceperunt, plerique omnes statuunt fuisse nomen impositum ex Academo, sive Hecademo, viro laudato, qui ex privata possessione fecerit locum publicum studiorum causa. Franciscus tamen Junius in sua Academia putat, hoc nomen deductum esse a Kadmo Agenoris filio, vel a Kadmeis autoribus, qui sedibus suis pulsi Athenas commigraverunt. Kadmus autem est nomen Phœnicium, ab Hebraico קדמ, quod antiquum, vel anticum notat, sive illud sit tale tempore, sive loco, sive dignitate, sive officio & actione. Quis vero fuit ille Kadmus? fuit Hermes, sive Mercurius Græcorum, qui, quod litterarum ornamento esset instructus, ab omnibus fuit habitus princeps, adeo ut Ægyptii, Phœnices, & Milesii contenderint singuli, illum esse suum. Ægyptiis dicitur Tautes, Libybus, Hercules. Græcis Hermes & Ἰωνοεπιστάτης Kadmilus, a Phœnicio Kadmus. Sic itaque Kadmea, sive Kadmia fuerit locus studiorum causa a Kadmeis

meis advenis, Athenis institutus. Quod autem olim Athenienses  
suae Academiae hoc nomen arrogaverunt, & alii κατ' ἐξοχὴν ei at-  
tribuerunt, id ambitione illorum factum est, q̄vi aborigines in  
Græcia haberi voluerunt, & horum adulatione, vel ut Junius d. l.  
existimat, ignoratione, quod nempe ignoraverint veram hujus vo-  
cis originem. Quicquid hujus sit, Academia est commune nomen  
omnium conventuum & collegiorum, quæ institui & haberi solent  
ad rem literariam. Hinc *Claudianus in Panegyrico de Manlij Theo-*  
*dori consulatu:*

*In Latium spretis Academia migrat Athenis.*

Hodie tamen Academia peculiariter dicitur Schola privilegiis am-  
plioribus ornata.

§. IV. Removemus ergo hic illam Academiae acceptionem,  
qua ad peculiarem Philosophorum sectam applicata fuit, qui Aca-  
demici inde dicebantur. Illud autem plane inconveniens est, quod  
citante *Limnao de J. P. add. ad L. 8. c. 1. n. 10.* Galli illustre Aca-  
demiae nomen his quoque attribuunt locis, ubi conveniunt illi, qui  
*salos fortunarum suarum arbitros constituunt.* Nec Italorum ac-  
ceptio, ut ut convenientior sit, hic valet, qui *Collegia nobiliorum*  
*civium*, ubi de certis scientiarum momentis aut articulis conferunt,  
vel de propositis sibi rebus differunt, Academias vocant. vid. *Steph.*  
*Evazzus de civili Convers.* Nos enim Academiam habemus pro  
*societate, quæ ex speciali summae Majestatis concessione ad studia lite-*  
*rarum docenda & discenda jurisdictione & privilegiis gaudet.*

§. V. Æquipollens Academiae habetur *Universitas.* Quamquam  
nonnulli inter Universitatem & Academiam subtilem differentiam,  
ut ipsis quidem videtur, excogitarunt; sed eam neque subtilem,  
neque utilem, multo minus veram esse, asserit *Cluten. in Sylloga*  
*rerum quotidianarum lb. 21. lit. E.* & ex eo *Limnaus in Diss. de*  
*Acad. explic. lb. 1.* Licet Academiae non ideo dicantur Universita-  
tes quasi quaedam civitates sint, utpote nullo gaudentes territorio,  
sed quia vel formam parvæ Universitatis habent, vel singulis ac u-  
niversis aditus ad ea patet, vel demum universa artium genera ibi  
traduntur, propterea enim maxime adæquatam videtur hoc no-  
men ab universali ambitu scientiarum, quæ in societatibus ejusmodi  
tractantur, desumptum. Unde est quod etiam quandoque *Studia*  
*Uni-*

*Universalis* audiant. Vocantur & *Scholæ majores*, ut contradistingvantur trivialibus. Dicuntur item *Gymnasia*, quæ tamen ut plurimum, hodie imprimis distingvuntur ab *Academiis*. Horum nominum quædam conspicua sunt in privilegiis Imperatoris & papalibus.

§. VI. Expeditis ita, quæ *Academiæ* Originem concernere videbantur & vocem, superest, in intimiora Juris circa fundendas & erigendas *Academias* adyta, vel tandem ut nos penetremus. Inter cætera, quibus induta potissimum *Majestas* fulget, hoc sane præcipuum jus videtur, quod circa *Ecclesiastica* exercet. Jus inde in erigendis *Academiis* nemini nisi *Majestati Summæ* vindicare possumus propter curam generalem circa res tam civiles, quam ecclesiasticas. Hanc autem competere ipsi *Majestati* asserimus, abstracta tamen Religionis, seu cultus qualitate. Fertillissimus hic sane dicendi campus foret, si pro stabilienda hac assertionem, tum expressum divinæ *Majestatis* mandatum, tum sanctissima ejusdem promissa & prædictiones, tum honorifica Imperantium encomia, nec non sanctorum denique Patrum testimonia adduceremus. Verum præter necessitatem *Entia* multiplicare nec attinet, nec nemini hæc obvia sunt. Commendata Principi quam maxime est *Reip.* salus; ad hanc jam non *Academiæ* viam sternunt modo, sed & sustinent *Republ.*, & ad immortalitatem extollunt. Commissa a Deo ei est sacrorum cura, cujus cum pars quædam, aut fructus *Academiæ* sunt, merito quoque eminenti illi potestati adscribuntur; unde & *Episcopale* jus in *Ecclesiasticum* & *Academicum* distribui solet. Ut autem *Majestas* universæ civitatis regimine a Deo sibi commisso recte perfungatur, videat, ne qua illicita in *Republ.* irrepant Collegia, unde eidem præjudicium aliquod creari possit. Inde *Athenis* olim *Sophoclen* legem tulisse legimus, ut nec *Scholæ* erigerentur, nec *Philosophorum* quis iis præficeret, sine *Senatus* decreto. *Romani* quoque nullum Collegium sine publica auctoritate institui voluerunt. vid. *Arniseus de Jure Maj.* L. 1. c. 6. n. 14. p. 306. in medio.

§. VII. Ubi si specialiter de nostro Romano-Germanico Imperio sermo est, hoc jus nempe universalium studiorum fundatio & privilegiorum concessio, vel ipsa auctoratio a solo Imperatore pendet,



pendet, ei que tantum competit, Statibus vero nequaquam. Licet enim hic non nemo inferret: Majestatem non esse penes unum, sed penes plures, quia de Majestate simul participant Electores, ceterique Imperii ordines, adeoque certo modo divisam: & Imperatorem non absolute omnia administrare, sed Status Imperii nostri quaedam cum Imperatore habere jura communia. Illud nos non stringit; hoc quidem verum est, quod in Imperio omnes, qui gaudent jure territorii in regiones suas, qui que τὸ κύριον habent Majestatis titulo possint insigniri, & quod certis limitibus Imperator sit circumscriptus, illud summæ Imperatoris potestati nihil derogat, quæ eidem denegari non debet, quia quasi caput reliquorum est. Quædam quoque sibi peculiaria servavit jura, de quibus non participant Status, quæ est potestas confirmandi Academias. Id etiam nos ipsa docet praxis, cum singuli Academias erigentes de concessione Imperatoris sint solliciti diplomata & Privilegia iisdem procurantes, *solvendo Camera Imperiali bis mille, Cancellaria vero trecentos & quinquaginta florenos*, quemadmodum ad *Tit. 13. Lib. 1. Instit. Jur. Can. Job. Schilteri Illust. Stryck* animadvertit. Quod Status Imperii non possint confirmare Academias, sed privilegia Academica concedat Imperator & Rex Romanorum, hoc significatur in *Ord. Camer. Part. I. Tit. 3.* *Desgleichen sollen die Besizer/ ibi, in Universitäten / welche zum wenigsten von unsern Vorfahren Römischen Kaysern und Königen der jetzigen Kayserslichen Majestät oder uns confirmiret. Vid. etiam Instrum. pacis Osnabr. Art. X. fere sub finem*, ubi Imperator Regno Svedicæ concedit jus erigendi Academiam quandam in Ducatibus illis, quos hodie ab Imperatore tanquam Feudum recognoscit. Et quid opus est prolixiori Disputatione, cum singulæ fere Academiæ Privilegia sua reapse Imperatoribus debeant, uti ex earum Catalogo, quem proponit *Daniel Otto Jur. Publ. c. 24. p. 694. seqq.* videre est? Sic *Bononiensis* mater studiorum primum a *Theodosio* instituta, dein a *Carolo Magno* reparata, postremo a *Lothario Saxone* instaurata, & a *Carolo V.* majoribus privilegiis & immunitatibus exornata. Nec *Patavina*, nec *Parisiensis*, ut plerique contendunt, nec *Pragensis* aliam, quam *Carolos Imperatores* conditores & confirmatores

B

habu-

habuerunt. *Limnaus de J.P.L. §. c. 1. n. 33.* Cæterum Imperator jus erigendi Academias concedit Principibus & Statibus Imperii, non vero ut eas privilegiis ornare confirmareque possint. Equidem *de facto* & citra consensum Imperatoris Electores vel Principes possent erigere & confirmare Academias, iisque Privilegia concedere; at tunc Doctores vel Magistri in iis creati extra eorum territorium non haberentur pro veris, neque ulla apud externos valeret prerogativa. Satius itaque omnino agunt, quod consensum Imperatoris efflagitent, ut per totum admittantur Imperium. Quid de Belgica Academia, quæ Leidæ inter medias belli turbas ab Ordinibus Anno 1575. 1. Febr. erigebatur haut requisito certe Imperatoris assensu, habendum sit, exponit pluribus *Lansius Comment. de Academiis p. 6. & 7.*

§. IIX. Jus dotandi tamen Academias & conservandi Principibus in nostro Imperio concessum est. Nam sine *Dotibus ac redditibus*, unde *Salaria* constituuntur Professoribus, quæ non modo sufficiant necessitatibus eorum, sed & ad honorem pertineant, Academia nec esse nec subsistere potest. Prospiciat itaque Princeps Academiæ de publ. redditibus, ne superstite adhuc Patrono mox agonizet, & moriatur filia ordine mortalitatis turbato ante patrem. Bene de hoc ad Hesperum *Symmachus l. 1. Epist. 73.* *Scis, bonas artes honore nutrir, atque hoc specimen esse florentiæ Reip., ut disciplinarum Professoribus premia opulenta pendantur.* Nunquam satis deprædicari potest Principum nonnullorum & Rerumpubl. munificentia, quæ erga bonas literas, publicosque eorum doctores usi sunt. *Alexander Magnus*, qui *Aristoteli* in unam historiam animalium scribendam octoginta talenta, nostræ pecuniæ quadraginta & octoginta millia *Philippicorum* contulit. Et *Diocletianus Eumemio Rhetori*, in schola *Augustodunensi* Doctore, annua sexcenta, i. e. quindecim millia *Philippicorum* assignavit, referente *Iusto Lipsio Lib. 2. Exempl. & Monit. Polit. c. 18. p. m. 284.* Senatus *Bononiensis*, fertur, annue quadraginta *Coronatorum* millia in Professores suos expendisse. Imitati hanc liberalitatem Belgæ sunt, qui postquam *Iustum Lipsium* e *Leidensi Academia* amiserunt, ut tantam Academiæ suæ jacturam digne repararent, erepto Galliæ

Galliæ suæ palladio, *Josephum Scaligerum*, Europæ lumen liberali  
mille aureorum solarium annuo stipendio vocaverunt, nec quic-  
quam ab isto Musageta exegerunt aliud, nisi ut congressu conspe-  
ctuque suo, celebritatem Academiæ conservaret augetetque. Vid.  
*Lansius d. tr. p. 41.*

§. IX. Reges vero singuli in suis territoriis idem jus habent,  
quod Imperator in Imperio. Sic Invictissimus quondam Heros  
Svecorum Rex, GUSTAVUS ADOLPHUS, (quem ob res ma-  
ximas gestas merito MAGNUM cognominavit *B. August. Buck-  
nerus Orat. l. Acad.*) Upsaliensem Academiam firmavit, renova-  
vit & regie locupletavit. De Rege Hispaniarum, Rege Galliæ  
&c., res in vulgus nota est. De Rebus publ. liberis res est expedi-  
ta. De Helvetica ita differit Instr. pacis Cæsareo Gallicum p. 32.  
ibi. *Das besagte Stadt Basel / und andere der Endgenossenschaft  
Cantones, in die freye Libertet, und exemption wegen des Römi-  
schen Reichs gesetzt / und keines wegen dessen Römischen Reichs  
Gerichten subject seyn soll.* Et ut verba redigam in compendi-  
um, quæcunque Resp. habet plenam independentemque potestatem,  
illa potest confirmare & instituere Academias.

§. X. Ex his jam adductis colligitur, quod nemini conces-  
sum sit, in alterius territorio erigere Academiam, aut sibi tribue-  
re hanc curam, & circa Academias constituere aliquid, aut de-  
terminare posse, nisi velit injustus ejus Jurium inuasor esse. Un-  
de manifestum est, quid de *Romani Præfulis* arrogantia pariter &  
iniquitate censendum sit, qui falcem, quod dicitur, mittit in alic-  
nam messem, sibi que soli potestatem confirmandi Academias  
quascunque sumit. Deplorandam sane, & simul execrandam  
dixeris, Pontificum olim in Imperatores, in Reges, Tyrannidem.  
Dominabantur illis, a quibus dominium, leges ferebant, a quibus  
accipere easdem debebant. Idem contigisse in sacris quotus-  
quisque nescit, ut vel in Academiis erigendis & confirmandis, de  
quibus impræsentiarum sermo est, absque fastuoso ipsorum suffra-  
gio nihil quicquam licuerit Majestati? Sed excussit ipsa hoc ju-  
gum, debitumque rursus, quo destituta pridem fuit, jus sibi as-  
seruit. Merito igitur, summæque autoritatis vi non obtinere

Solum, sed & exercere licet ipsi hoc *Regium* Axioma, ut absque Pontificis assensu Academias possit fundare. Ast insurgunt hic contra nos aulae Pontificiae assentatores, nihil vero praeter novitatem Juris hujus Episcopalis clamitantes. *Valentinus Rotmar. in Annal. Acad. ingolst. parte 1. p. 35.* pro Academiis eas non habet, quae non munitae sunt Pontificum Privilegiis. Sed quia hanc Pontificis temeritatem sedis papalis cultores magno defendunt numero, rationes quoque eorum, verum leviculas, quibus armati procedunt in pugnam e vestigio examinaturi sumus.

§. XI. Nec rejicit nostram sententiam, qua Jus erigendi Academias Summae Potestati vindicamus, quod etiam alii erexerint Academias, qui summam Majestatem non habuerunt. Sic memoratur, apud Scotos consuetudinem ac mores invaluisse, Academias non a Regibus, neque a Ducibus, sed ab Episcopis fundari, ut scil. *Aberdonensis ab Elphinstone Episcopo, S. Andreae a Jacobo Kennedo, ut & Glastonensis pertenuis ac Magistrae litterarum fere destituta, sunt erecta & confirmata, quemadmodum Choppinus de Dom. Franc. l. 3. t. 27. n. 22. autor est.* Verum res est in vado. Concedimus quidem haut inviti, posse inferiores consilia suscipere de erigenda universali Schola, posse suppeditare sumptus, determinare locum, concedere aedificia ad ejus conservationem necessaria, posse & immunitatibus quibusdam & privilegiis eam instituire, & universim administrationem ejus & curam gerere; ex hoc tamen non statim deduci potest, excludendum supremi Magistratus arbitrium esse, sed ab inferiori vocandum in partes, ut vitam Academiae ac spiritum afflatu benigno concedat, augeat jura, suaque confirmet auctoritate, quod inferioris benignitas auspiciata est. *Buchananus etiam l. 10. rerum Scoticarum affirmat, Anno Chr. 1310. publicas scholas ad fanum S. Andreae aperiri coeptas, magis doctorum hominum consensu, ad professionem litterarum se offerentium, quam ullo publico aut privato accedente auxilio.* Sed in his atque similibus non videndum ubique, quid fiat, sed quid de jure fiat. Vid. *Excell. Røbrensees Diss. supra citata.*

§. XII. Frustra jam hoc jus Pontificii tribuunt Pontifici Romano. Ne vero nudum plane latus nobis objiciant, dicunt: Jus

Jus Academiæ constituendi semper habitum fuisse pro *spirituali*,  
quod renunciationes Doctorum & Magistrorum fiant permissu  
Cancellariorum, qui fere semper Episcopi, aut personæ ecclesia-  
sticæ esse soleant: nihil ergo esse æquius, quam ut Pontificis au-  
toritas in iis condendis interveniat. Ut autem porro robur as-  
sertioni suæ addant, Ethnicorum statum & morem trahunt in  
exemplum. Apud Ethnicos olim, ajunt, Pontificatus apicem &  
imperii culmen in unius, resedisse persona, & in Republ. Romana  
interpretandarum legum licentiam & actiones apud Collegium  
Pontificum fuisse, e. c. Titus Coruncanus, qui fuerit Orator & Pon-  
tifex M. ac Pontificii eorum juris peritissimus, primum Romæ ju-  
ris civilis scientiam professus est, cum cæteri ante eum, vel in la-  
tenti jus retinere cogitassent, vel solum consultationibus vacassent,  
quam discere volentibus se præstitissent. Nos uti & in tempora-  
libus, & circa sacra Principibus personis suum asserimus jus, Pon-  
tificis autem potestatem & auctoritatem neutrubi agnoscimus: ita  
& jus erigendi & confirmandi Academiæ eidem denegamus. Ec-  
quis etenim Pontifici hanc attribuit potestatem, in aliorum terri-  
toriis disponendi de iis, quæ ad civile regimen spectant? Si Pon-  
tifex se contineret intra fines Italiæ; illi hanc potestatem forsitan  
non denegaremus, cum Pontifex in Italia habeat potestatem, quo  
jure cuivis constat? Sed Pontificii hoc nolunt, jactant potius Pon-  
tificem habere summam potestatem in omnibus regnis. Quæ as-  
sertio, ut alia taceam, manifesto impingit in principia politica. Im-  
perator una cum Statibus, alii Reges & Respubl. liberæ habent  
*κύριον*, E. Papa illud habere nequit, cum contradictionem invol-  
vat, dari duas summitates in Majestate. Quod vero *Cancellarii*  
*sacri Ordinis* olim præfuerint Academiis, id non magis evincit,  
Academiæ esse corpora ecclesiastica, quam Romano-Germani-  
cum Imperium esse ordinis ecclesiastici, qui Archi-Cancellarii e-  
jus, Elector Moguntinus, Trevirensis & Coloniensis sunt personæ  
ecclesiasticæ. Assumpserunt olim & Principes Cancellarios ex  
Clero, neque tamen propterea curias eorum & aulas ad societates  
ecclesiasticas referes. Certum interim est, penes Pontifices, sive  
Ethnicos, sive Christianos non fuisse potestatem dandi Professori-

bus auctoritatem docendi, etiam in urbe Romana *Limn. l. c. n. 43.*  
Et quid demum, si valeret comparatio, inde emergeret? Scilicet  
*Professorem Academicum & Antecessorem* agere Romanum Ponti-  
ficem posse, salario ipsi ab Academia Patrono constituto.

§. XIII. Confirmare præterea putant hoc Pontificis jus, quod  
Papæ multas Academias antiquas, quæ privilegia sua & confirma-  
tiones ab eo solo habent, confirmavit. v. g. Tubingensem in verb.  
*Das diese Schul von dem Heil. Stuhl zu Rom mit Päbstl. und voll-  
kömml. Vernehmung beqabet seq. vid. Besoldus de Jure Acad. L. l. c. 12. § 4.*  
Deinde Martinus V. Pontifex solus confirmavit Academiam Rosto-  
chiensem, sero tandem illam comprobavit Ferdinandus I. Univer-  
sitätis Francofurtanæ Privilegia Alexander VI. P. M. primo, post eum  
Julius II. confirmarunt. *vid. Becmani Medit. Pol. p. 515.* Quod pluri-  
mæ in Germania, & alibi locorum Academiae Papali auctoritate cœ-  
perint, & confirmatæ sint, negari e quidem non potest; interim ta-  
men obscurum esse nequit, *id ipsum, quod circa Academicarum insti-  
tutionem Romanus Papa sibi vendicat, nullo prorsus jure niti, sed per  
extremam injuriam civili potestati esse ereptum. Conring. Diss.  
de Majestate, ejusque juribus circa sacra & profana potissimis Tb. 46.*  
Papa fecit hæc de facto. Valent autem papæ gesta eodem modo,  
quo *Barbarij Philippi in l. 3. de Offic. prætor.* ac perinde habentur, ac  
si ab ipso Imperatore cujus vicem falso sustinuit Papa, fuissent con-  
firmatæ. Adde, quod florentissimæ Academiae absque Pontificis  
confirmatione constitutæ olim & ad hunc diem conservatæ, pror-  
sus edoceant, Pontificis ea in re nullas partes esse. Academia Fri-  
dericiana Halæ Sax: a Potentiss. Electore Brandenburgico Friderico  
III. erecta post Imperatoris nullum alium expetivit consensum; Et  
quid plura præfamur, de Pontificum privilegiis ipsum quoque Im-  
peratorem recte decernere & judicare, ostendit *Ernest. Cothman.  
Academ. Resp. I. n. 8. 9. & Resp. 32. n. 8.* Sprenenda igitur merito est  
Papæ jurisdictio, quæ extra territorium jus dicentis exercetur.

§. XIV. Neque & hoc pondus habet, quod plerumq; Pontificii  
docent, quodq; palmariū eorū ac principale argumentum esse solet,  
nempe Petrum Romæ, ferunt, Episcopum, Christi vicarium fuisse,  
& in cathedra sedisse annis XXV; idcirco ad ecclesiasticum Regi-  
men re-

men relatum volunt hoc jus, regimen ecclesiae non super eminenti potestati, sed Romano Antistiti deberi, ac Apostolatus officium, quo false gloriatur Papa, non contineri doctrina verbi & sacramentorum administratione, sed sacrum etiam principatum inferre. At famosum hoc fundamentum Pontificium plane nullum esse, quis non videt? Non enim sequitur, Petrus fuit Romae, ergo Pontifex tanquam Vicarius Petri (qui scilicet fuit Christi vicarius) habet summam potestatem in omnibus regnis. Quid si daremus Petrum fuisse Romae, at quid inde? in consequentia deducenda & probanda illi manifestum semper vanum in se redeuntem circulum committent. Prolixiori sane sermone hanc controversiam, An Petrus XXV. annis Romae Episcopus fuerit, postquam sedem primatus Antiochio Romam transtulit? deducere possem, quia autem simpliciore hanc opinionem hoc loco prolixè refellere non est mei instituti, & quia ille *Celeber. Theol. Dn. D. RANGO, Patronus meus observantissime de venerandus, in Colleg. Hist. Ecclesiastico c. IV. Sect. I. Sec. I.* quod tunc temporis, cum in Academia Gryphica studiorum causa degerem, haut vulgari eruditionis acumine a laudato Viro praelegebatur, mihi ferias fecit, merito hic in hac spissa controversia acquiesco. *Magdeburgenses tamen Cent. I. Lib. 2. c. X p. 561. seqq. & Nic. Hunnius in Pelle Ovina p. 660. seq. & c.* haut parum suppeditare possunt lucis.

§. XV. Error eorum & in hoc manifestatur, qui non admitti in numerum Assessorum Camerae, nisi promotos in Academiis a R. Pontifice approbatis, scribunt. Exempla enim adsunt in contrarium, Dn. Hartlieb, & Dn. Pistorius (promoti DD. Marpurgi) fuerunt assessores Camerae, vide *Limnaeum l. c. n. 32.*

§. XVI. Nonnulli Romanensium prioribus paulo videntur liberaliores, dum erigendae Academiae jus in solidum quidem non tribuunt Pontifici; ejus tamen consensum ad minimum & confirmationem Principis arbitrio consociari debere, arbitrantur, ita Besoldus l. c. §. 5. facile obtinere posse putat, non debere Pontificem, invito Rege, vel quo alio Principe superiori, Academiam confirmare, si inferior status petat, id quod in Gallia An Chr. M. D. L. disputatum fuerit, cum *Lotharingius Cardinalis Durocortori-Rhemorum Academiam constitu-*  
wisse

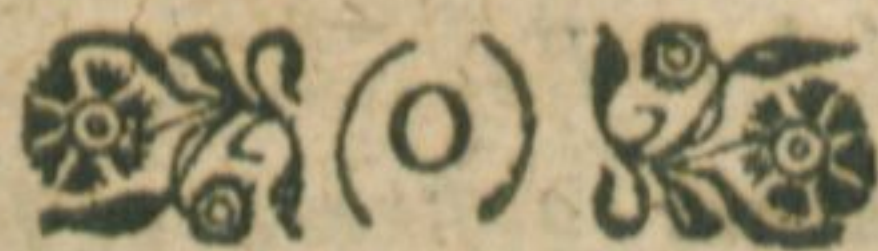
AK  
TK  
4732

tuisset, & pontificium Diploma eo fine impetrasset: quod si tamen non invito Principe hanc potestatem exerceat, eam utique concurrere debere existimat. Sed satis in antec. demonstratum esse reor, papæ potestatem ad civiles actus non pertinere, nec Academiarum jus inter *Spiritualia* esse referendum; licet in eo ad spiritualia aliquis habeatur respectus, nec summum imperii jus, cui sui plenitudinem contineat, concomitantem Papæ autoritatem aut expectare aut requirere. Hic respicimus tantummodo & disputamus non quid factum fuerit, d. de faciendi jure nobis sermo est.

§. XVII. Sed quid tandem de illis fiet Academiis, quæ sola Pontificis autoritate confirmatæ ac privilegiis instructæ sunt, & nunquid earum subsistet valor? si Principe Superiori invito factum sit, nullum est dubium, pro illegitimis eas esse habendas, quemadmodum Gallus hujusmodi conatui recte se opposuit, ut in antec. thesi adduximus: quod si tamen expressus Principis, aut tacitus accedat consensus non ob autoritatem Pontificis, sed intercedentem illum consensum eas subsistere arbitramur; id quod imperii totius confirmat observantia, quæ Academiæ in Germania erectæ & apertæ autoritate Pontificis, quasi ab illo imperatore erectæ & imperiales habentur. Carpzov. Jurisprud. Consist. l. 2. Def. 396.

Ex quibus videmus, undecunqve tandem Academiarum origo repetatur, Principis potestati nihil inde decedere, quod, si non immediate semper & expresse, mediate ad minimum ipsius concurrat arbitrium.

Hæc itaque dixisse sufficiant. DEO vero Trinuni immortales nuncupamus gratias, pro concessis viribus. Huic supremo & clementissimo Domino universalia literarum studia, omnesque iisdem bene faventes, nos demum nostraque studia & omnes actiones submissis & calidissimis votis commendamus.



ML

Went







lia sel  
 & nu  
 gusti  
 mino  
 Hoc a  
 plifica  
 etiam  
 sistere  
 sens, a  
 chre e  
 si quic  
 ras ge  
 servar  
 ducue  
 Qven  
 nullu  
 Qvin  
 gitur  
 institu  
 illi no  
 schola  
 qvire  
 Illud  
 refer  
 deuti  
 Qvar  
 literas

